

Tähtpäevad ja muutuvad tavad koroonakriisi ajal

2020. aasta lõppu tähistasid paljud sõnumiga: „Lõpuks ometi on see aasta otsas. Uus aasta saab olla ainult parem“. Lootused küll ei täitunud, kuid sellest hoolimata või isegi seda enam on nüüd põhjust talletada muutuvat kombestikku. Pandeemia ajal kehtivad kogunemiste ja füüsiliste kontaktide piirangud on oluliselt mõjutanud sündmuste toimumist ning tähtpäevade pidamist või neist loobumist. 2021. aasta kogumisvõistluse abil püüame jäädvustada koroonaajal kujunenud uusi traditsioone, uusi viise vanade tavade jätkamiseks ja emotsioone, mis muudatustega on kaasnenud. Korduvalt on kõlanud arvamus, et maailm on igaveseks muutunud. Ent võib-olla on uued ajad andnud ka ettekäändeid millestki ebavajalikust loobumiseks või vastupidi, suurepäraseid ideid tähistamiskombestiku rikastamiseks. Kas tegelikult loodetakse naasta endiste olude ja tavade juurde? Millised need endised tavad olid, kuidas olete pühitsenud 21. sajandil tähtpäevi ja sündmusi varem, kuidas teete seda nüüd?

Ootame foto- ja videomaterjale ning kirjeldusi sündmustel osalenutelt ja kõrvaltvaatajatelt, ürituste korraldajatelt ja peokangelastelt.

I. Elusündmused

1. Sünnipäevad, juubelid, aastapäevad
2. Kihlused, tüdrukute- ja poissmeeste-õhtud, pulmad
3. Beebipeod, katsikud, ristsed, nimepäevad
4. Rebaste ristimine, tudengipäevad
5. Lasteaia, kooli või ülikooli lõpetamine, aktused
6. Puhkused ja koolivaheajad
7. Suguvõsa-, kooli-, küla- jms kokkutulekud
8. Matused, mälestamispäevad, kalmistupühad

II. Kalendritähtpäevad

1. Sõbrapäev
2. Vabariigi aastapäev
3. Vastlapäev
4. Naistepäev
5. Jüripäev
6. Lihavõtted
7. Maarjapäevad
8. Volbriöö
9. Lastekaitsepäev
10. Jaanipäev
11. Muinastulede öö
12. Tarkusepäev (1. september), eriti 1. klassi minek
13. Emadepäev, isadepäev, vanavanemate päev
14. Mardipäev, kadripäev, *Halloween*
15. Advent, jõulud sh jõulupeod lasteaias, koolis, töökohal
16. Vana-aasta õhtu
17. Muud tähtpäevad, mida tähistate

III. Muud korrapäraselt toimuvad üritused

Üritused, mida peetakse tähtsaks ja millest võetakse osa kodus, kogukonnakeskustes, töökollektiivides, klubides, meelelahutusasutustes vm, või telekommunikatsiooni-kanalite ja sotsiaalmeedia-keskkondade kaudu: festivalid ja kontserdid (Viljandi Folk, Saaremaa ooperipäevad, Augustibluus jms), laulu- ja tantsupeod, Eurovisiooni lauluvõistlus, spordivõistlused (kohalikud, MM, olümpiamängud), kohvikutepäevad, must reede, laadad, linna- ja külapäevad, paraadid, ilutulestikud, kirmased, küla/linna jaanituled, mälestuspäevad, ristikäigud, pühakute päevad, talgud, matkad, retked, mälumängu- ja bridžiturniirid jms.

IV. Muutunud tavad

1. Tähtpäevade pühitsemine ja sündmused üldse. Kas ja millistel tingimustel jäeti tähistamine ära, lükati edasi või muudeti? Kuidas ja kellega arutades jõuti otsusele, kellele jäi lõplik sõna (nt sünnipäev lükati edasi, aga juubel otsustati pidada vms)?
2. Kas ja kuidas leiti uusi kohti, milliseid (nt vabaõhu-sünnipäevad laagriplatsidel, jõuluõhtud lõkke ääres jne)?
3. Kuidas muutusid tavad ja seltskondlik tegevus (küünarnuki- ja jalatervitused, õnnitlemine jm)? Kas ja milliseid muutusi tehti tavapärasel menüüs?
4. Kas ja kuidas kasutati elektroonilisi kanaleid (Skype, Zoom, Microsoft Teams, Facebook)? Kas tekkisid uued kombed, uus etikett (nt tutvustati ekraani vahendusel sööki ja jooki, oma kodu, lauldi, mängiti, tehti muid etteasteid vms)?
5. Kuidas hangiti kingitusi ja kuidas neid üle anti? Kas e-poodide portaalidest oli abi või tehti kingitused pigem ise/käsitööna? Kas kasutati postiteenust? Kas tuli rohkem planeerida, et pakk jõuaks õigeaks ajaks kohale või kingiti hoopis raha (kinkekaarte)? Kas kingitusi osteti ka endale? Kuidas anti kingitused üle, kuidas need avati, kuidas nende eest tänati?
6. On olukordi, kus kombetalitust ei saa edasi lükata. Kuidas jõuti otsusele matuste pidamise osas? Kui hõlpsasti otsustati kremeerimise kasuks ning lükati hüvastijätt ja/või muldasängitamine edasi? Milliseid tundeid see asjaosalistes tekitas?
7. Missugused olid piirangud matusetalitusel ja kuidas tuldi nendega toime inimestele tähtsate tavade puhul (lahkunuga hüvastijätmine avatud kirstu juures, lähedaste käesurumine või embamine kaastunde avaldamiseks, peielauas koos istumine jms)?

Küsimustik elektroonilisel kujul: <http://folklore.ee/era/kysitus/kalender2021.pdf>

Kasutustingimuste vorm: <http://folklore.ee/era/kysitus/vorm2021.pdf>

Ootame teie kaastöid **2022. aasta 9. jaanuariks** kas e-postiga aadressil kratt@folklore.ee või postiga: Vanemuise 42, 51003 Tartu, märksõna **KALENDER**.

Loodame, et küsitlerte ka oma lähedasi, pereliikmeid, sugulasi, sõpru ja tuttavaid. Samuti oleme tänulikud, kui suunate meie küsitluskava edasi kooli- ja lasteaiapäetajatele, kõrgkoolide ürituste korraldajatele, raamatukoguhoidjatele, pulmakorraldajatele, kogukonna traditsioonide hoidjatele.

Kaastöö juurde on oodatud **kuni 40 fotot** ning **kuni 5 videofaili**.

Kogutu säilitatakse Eesti Kirjandusmuuseumi Eesti Rahvaluule Arhiivis. Palun lisage oma saadetisele ka täidetud vorm materjali kasutustingimustega, et teaksime, kuidas tohime Teie poolt saadetut edaspidi kasutada.